

Συγκριτική επισκόπηση του δικαιώματος δημόσιου δανεισμού στον ευρωπαϊκό χώρο

Δρ. Ν., Μαρία-Δάφνη Παπαδοπούλου,
LL.M.

Δικηγόρος-Επιστημονικός Συνεργάτης
ΟΠΙ

Μόλυβος

<http://www.nyloo.com/html/ent/093/ent.20093.2.asp>

Σημασία του δικαιώματος δημόσιου δανεισμού (δδδ) στην ενιαία αγορά

- ▶ Η αύξηση συχνότητας του δδδ
- ▶ Η ύπαρξη στενών οικονομικών και νομικών σχέσεων με το δικαίωμα εκμισθώσεως και
- ▶ Ο σημαντικός ρόλος του στην οικονομική εκμετάλλευση του έργου

Συντέλεσαν στην ανάγκη εναρμόνισης του δδδ στην ενιαία αγορά

Σημασία του δδδ για τους βιβλιοθηκονόμους

- ▶ Απαραίτητη η γνώση του νομικού πλαισίου του δδδ για τη σύννομη λειτουργία των βιβλιοθηκών
- ▶ Πολύτιμη η συνεισφορά τους για την παροχή στατιστικών στοιχείων και πληροφοριών
- ▶ Ενδεχόμενη συμμετοχή τους σε διαπραγματεύσεις για τον καθορισμό αμοιβής

Ορισμός δδδ

Οδηγία 92/100

- ▶ Είναι το δικαίωμα που έχουν οι δημιουργοί και οι δικαιούχοι να συναινούν ή να απαγορεύουν το δανεισμό έργων τους και άλλου προστατευόμενου υλικού.

(Δανεισμός =

1. διάθεση προς χρήση
2. για περιορισμένο χρονικό διάστημα
3. από ιδρύματα ανοιχτά στο κοινό
4. χωρίς άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό όφελος)

Οδηγία 92/100

- ▶ Στόχευσε σε μια περιορισμένη εναρμόνιση σεβόμενη τις διαφορετικές πολιτιστικές κουλτούρες των κρατών-μελών

Οδηγία 92/100

- ▶ Αναγνωρίζει στο φορέα ένα απόλυτο περιουσιακό δικαίωμα δημόσιου δανεισμού

ΑΛΛΑ

και χορηγεί τη δυνατότητα παρέκκλισης με
την

- ▶ Αναγνώριση ενός εύλογου δικαιώματος αμοιβής

ΠΡΟΣΟΧΗ !

- ▶ Εξαιρούνται από την έννοια του δανεισμού:
 1. Η συμβουλευτική και επί τόπου χρήση των έργων και
 2. Η διάθεση μεταξύ ιδρυμάτων ανοιχτών στο κοινό

92/100

- ▶ Πολλά κράτη-μέλη αδράνησαν στην εναρμόνιση των εθνικών τους νομοθεσιών με αποτέλεσμα η Επιτροπή να τα παραπέμψει στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως τη Γαλλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο.

Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 92/100

- ▶ Αναγνώριση ενός απόλυτου περιουσιακού δδδ (α. 3 παρ. 1 στ. ε' ν. 2121/1993)
- ▶ Μη υιοθέτηση του δικαιώματος της εύλογης αμοιβής

Στην πράξη όμως

- ▶ μη λειτουργία του συστήματος του δημόσιου δανεισμού και
- ▶ μη καταβολή αμοιβής στους φορείς του δικαιώματος

Συστήματα δδδ

- ▶ Σύστημα του απόλυτου δικαιώματος
- ▶ Σύστημα της εύλογης αμοιβής
- ▶ Σκανδιναβικό σύστημα

- ▶ Μικτά συστήματα

Απόλυτο δικαίωμα

- ▶ Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο
- ▶ Παρέχει στο φορέα του τη μονοπωλιακή δυνατότητα να επιτρέπει ή όχι το δανεισμό των έργων του
- ▶ Συνήθως ανάθεση της διαχείρισής του σε οργανισμό συλλογικής διαχείρισης (ΟΣΔ)

► Χρηματοδότηση

Καλούνται οι βιβλιοθήκες ως χρήστες του δικαιώματος να καταβάλουν το κόστος του δδδ.

Αν είναι δημόσιες

=> το Κράτος

Εύλογη Αμοιβή

- ▶ Αυστρία, Γερμανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες και Γαλλία
- ▶ Όχι απόλυτο δικαίωμα αλλά ενοχική αξίωση αμοιβής
- ▶ Ο χρήστης κάνει ελεύθερη χρήση του έργου χωρίς άδεια από το δικαιούχο και
- ▶ Η εύλογη αμοιβή εξισορροπεί την οικονομική απώλειά του
- ▶ Διαχείριση του δδδ υποχρεωτικά από ΟΣΔ

Σκανδιναβικό σύστημα

- ▶ Το δδδ μέσο για την προώθηση του πολιτισμού
- ▶ Χρηματοδότηση από το Κράτος
- ▶ Όχι ανταμοιβή για τη χρήση του δδδ ΑΛΛΑ
- ▶ Χρηματοδότηση του ευρύτερου κλάδου των δημιουργών

- ▶ Ύπαρξη γλωσσικού κριτηρίου για την αναγνώριση και την πληρωμή του δδδ
- ▶ Διένεξη με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για ενδεχόμενη παραβίαση της αρχής της μη διάκρισης με βάση την ιθαγένεια

Αποτέλεσμα

- ▶ Η μη πληρωμή του δδδ σε δημιουργούς που δεν πληρούν το γλωσσικό κριτήριο και που προέρχονται κατά κανόνα από τρίτα κράτη μέλη της ΕΕ

Πώς γίνεται η πληρωμή;

Συστήματα υπολογισμού πληρωμής

- ▶ 1. Πληρωμή ανά δανεισμό έργου
- ▶ 2. Πληρωμή βάσει αριθμού έργων και αντιγράφων που βρίσκονται σε βιβλιοθήκες
- ▶ 3. Χορήγηση κατ' αποκοπής ποσού

Πληρωμή ανά δανεισμό έργου και βάσει αριθμού έργων και αντιγράφων που βρίσκονται σε βιβλιοθήκες

Αριθμός των δανειστικών Πράξεων ή των ευρισκόμενων στις βιβλιοθήκες αντιγράφων
 X

Συγκεκριμένη τιμή μονάδας

=

Το συνολικό ποσό πληρωμής

- ▶ Η τιμή της μονάδας είναι αντικείμενο διαπραγματεύσεων
- ▶ Τα στατιστικά στοιχεία συγκεντρώνονται από αντιπροσωπευτικό δείγμα βιβλιοθηκών

Χορήγηση κατ' αποκοπής ποσού

Ο καθορισμός του ποσού γίνεται

- ▶ είτε βάσει διαπραγματεύσεων
- ▶ είτε βάσει ποσοστού επί του ποσού που δαπανήθηκε για την απόκτηση βιβλίων

Μικτό σύστημα

π.χ. Γαλλία

Δύο πηγές εισοδήματος

1. Από το Κράτος, καταβολή συγκεκριμένου ποσού για κάθε χρήστη των βιβλιοθηκών
2. Από τους προμηθευτές βιβλίων, καταβολή ποσοστού επί της τιμής των βιβλίων που αγοράστηκαν από τις βιβλιοθήκες

Διαχείριση

Από το Κράτος

- ▶ Μέσω του Υπουργείου Πολιτισμού

Ή

- ▶ Μέσω ανεξάρτητου φορέα

Ή

- ▶ Μέσω ΟΣΔ

Από ΟΣΔ

- ▶ Ήδη υφιστάμενο Ή

- ▶ Ειδικά δημιουργημένο για τη διαχείριση του δδδ

Πορίσματα

De lege lata

- ▶ Ύπαρξη ενός απόλυτου δικαιώματος δημόσιου δανεισμού
- ▶ Ενεργοποίησή του
 1. Με ενημέρωση των ενδιαφερομένων μερών
 2. Με την απαραίτητη υλικοτεχνική, οικονομική και οργανωτική υποδομή
 3. Με την ανάθεση της διαχείρισής του στους αντίστοιχους ΟΣΔ (ενδεχόμενη αρωγή του Κράτους)

De lege ferenda

Ενδεχόμενος συνδυασμός απόλυτου δικαιώματος και δικαιώματος εύλογης αμοιβής

- ▶ Δδδ ως δικαίωμα εύλογης αμοιβής για το δανεισμό από δημόσιες βιβλιοθήκες και το δανεισμό βιβλίων και
- ▶ Δδδ ως απόλυτο δικαίωμα για τα υπόλοιπα προστατευόμενα αντικείμενα και τα ανοιχτά στο κοινό ιδρύματα

Χρηματοδότηση

- ▶ Αμιγώς από το Κράτος Ή
- ▶ Συνδυασμό κρατικής και ιδιωτικής επιχορήγησης (Μοντέλο Γαλλίας)

Συστατικά της επιτυχίας;

- ▶ 1. Πολιτική βούληση
- ▶ 2. Διασφάλιση οικονομικού κόστους
- ▶ 3. Ενημέρωση
- ▶ 4. Ειλικρινή διάθεση βελτίωσης
- ▶ 5. Καλύτερη οργάνωση από όλες τις πλευρές

